

SANT MAGÍ, EL SANTÍSSIM MISTERI I L'EXORCISME D'ENERGÚMENS

Ramon M. Xuclà Comas

Ja feia temps que buscava una relació prou evident entre les dues festes més populars de Cervera. La de Sant Magí pels ruquets i la del Santíssim Misteri per les Completes. Ambdues atreuen els cerverins i gent de fora vila i donen a la festa un caire diferent de les altres celebracions. Com dic són les festes populars cerverines, sobre les que més s'ha escrit i sobre les que més història existeix.

Hi ha un fet en ambdues que encara les relaciona més, els exorcismes.

Ja tenia coneixement dels exorcismes del Santíssim Misteri; si més no, l'origen de la seva història esta precisament relacionat amb l'exorcisme practicat a una dona del Tarròs. Ens diuen els fets historiatos que el dimoni, posseïdor del cos d'aquella dona, no va voler sortir del seu cos, doncs manifesta a preguntes del capella exorcitzant que no sortia ni era efectiu aquell exorcisme perquè es practicava amb una relíquia de santa Cecília i el d'una vera creu que no era de la verdadera on Jesucrist va ser crucificat. La verdadera, va manifestar el malèfic, era la creu que es posseïa a

Cervera. A partir d'aquí, van esdevenir els fets prou coneguts de la relació i història del Santíssim Misteri de Cervera i, en definitiva els seus orígens, concretament en reclamar el Tarrós un tros de la Vera Creu i l'esdeveniment dels fets miraculosos que van tenir lloc a la capella de Sant Nicolau el dia 6 de febrer de l'any 1540.

A partir de llavors, va ser una tradició la visita a Cervera de grans quantitats de gent, no solament per adorar la relíquia sinó també, fonamentalment, per practicar exorcismes als possessos pel malèfic i energúmens.

Hi ha quantitat de relats de la historiografia del Santíssim Misteri que fan esment i ens expliquen exorcismes practicats amb la relíquia de la Vera Creu cerverina. De fet, la seva referència és gairebé obligada al parlar del Santíssim Misteri.

Efectivament, en el que podem considerar el llibre més antic i fonamental de la història del Santíssim Misteri com és l'anomenat "*Triunfo del Santo Misterio de la Vera Cruz de la villa*

PANEGIRICO
AL SANTO MISTERIO
DE LA FIDELISSIMA CIUDAD
DE CERVERA,

EN LA FIESTA ANNUAL, QUE LE
confagra dia seis de Febrero su noble, è
ilustre Confraternidad.

*DIXOLE EL REV. FRANCISCO DOU Y
Solà, Presbytero, Maestro en Artes, Doctor Theo-
logo, Calificador del Santo Oficio en la Santa Inqui-
sicion de Barcelona, y Cura proprio que fue de la Igle-
sia Parroquial de Santa Maria del Bruch, y actual-
mente de la Parroquial Iglesia de San Pedro
de Villa Mayor, todas del Obispado
de Barcelona.*

SACANLE A LVZ, Y LE DEDICAN
AL MUY ILUSTRE AYUNTAMIENTO
de Corregidor, y Regidores de la Fidelissi-
ma Ciudad de Cervera,

LOS PRIORES DE LA COFADRIA DEL
Santo Misterio.

En Cervera: En la Imprenta de la Universidad
por MANUEL IBARRA.

R. 432

de Cervera” ordenat per Pere Giscafré l’any 1634, se’ns anomena Lluçifer, el dimoni i altres esperits malignes que són exorcitzats amb la Vera Creu. Igualment, la Novena del Sant Misteri de Cervera treta principalment de la història i Sagrada Passió del V. P. Lluís de la Palma de la Companyia de Jesús i impresa a la Universitat de Cervera l’any 1788, ens parla també de la Vera Creu per confondre el dimoni “nostre enemic”.

Però de tota la literatura existent, la que més parla dels “beneficis” de la Vera Creu en la lluita contra el maligne i els exorcismes doncs, la trobem en diversos sermons panegírics que en la festivitat de la festa del Santíssim Misteri es deien per il·lustres invitats que assistien de diversos bisbats a les festes cerverines. A tall d’exemple podem citar el sermons panegírics d’Antonio Pinet i Duró, Canònic de la catedral de Lleida que va dir l’any 1890 i el de Francisco Dou i Solà, prevere i rector de la parroquial església de Sant Pere de Vilamajor entre molts altres. En tots ells, es fa esment al dimoni i a les cerimònies per destruir el malèfic i en definitiva, al triomf de la Vera Creu.

De fet, en l’època citada, els exorcismes eren habituals en les cerimònies religioses que es celebraven. Els capellans eren instruïts en la seva preparació sacerdotal i tenien estudis en la pràctica dels exorcismes. En aquelles cerimònies la utilització de les relíquies de sants era habitual i a l’hora imprescindible. Hi havia veritables tractats per ensenyar a practicar-los. Un d’ells i que es trobava en totes les parròquies era l’escrit pel pare Benito

Remigio Noydens sota el títol “*Practica de Exorcistas*”.

Com dic però, per practicar els exorcismes era necessari utilitzar relíquies de sants i santes i les relíquies de Sant Magí també van ser utilitzades per practicar-los.

De fet, al endinsar-nos en l’origen de la història del sant de la Brufaganya, ens trobem amb un fet curiós i és que precisament l’encapçalament dels fets i el principi i origen de Sant Magí està relacionat amb el dimoni i la pràctica d’un exorcisme.

Efectivament, tal i com se’ns relata en els traços històrics de la vida del sant, com són a tall d’exemple “*La reseña històrica de la fervorosa devoción que los moradores de la Ciudad de Tarragona profesan a san Magin*” de l’any 1863 o qualsevol dels relats de la seva vida que consten en les novenes dedicades al Sant, com per exemple “*Novenario al inclito martyr hermitaño san Magin*” escrita per Fr. Pere Màrtir Anglés, se’ns explica que sant Magí, en no voler renunciar a les seves creences, va ser empresonat per ordres de Dacià, que era llavors el governador de Tarragona i a l’hora un enemic acèrrim del cristianisme. Va succeir que l’única filla que Dacià tenia, va ser posseïda pel dimoni, doncs era energúmena i aquell la turmentava furiosament tal i com literalment ens diu el relat.

Turmentat encara més Dacià pels patiments de la seva filla energúmena, va suplicar als sacerdots idòlatres que elevessin les seves oracions i fessin sacrificis als seus déus per treure

241 612 Nay
PRACTICA

16- DE 27 1907
EXORCISTAS,

463 ps
Y
MINISTROS

DE LA IGLESIA.

EN QUE CON MUCHA ERUDICION,
y singular claridad, se trata de la instruccion de
los Exorcismos , para lançar , y ahuyentar los de-
monios, y curar especialmente todo genero
de maleficios , y hechizos.

POR EL PADRE BENITO REMIGIO.
*Moydens Antwerp. de la Sagrada Religion de los
Clerigos Regulares Menores.*

Los tratados que contiene este Libro, se veràn en
la hoja siguiente.

de la Biblioteca principal de Barcelona

En Barcelona: Por Joseph Llopis , en la plaza del
Angel. Año 1693.

R. 33.532

l'esperit maligne del cos de la seva filla. Però el resultat no es va aconseguir i no solament això, sinó que l'esperit maligne va confessar que només deixaria aquell cos que posseïa, per mandat i ordre del Sant ermità que es trobava captiu a la presó. Davant d'aquells fets Dacià va ordenar que deixessin en llibertat a Magí i que el portessin a presència de la seva estimada filla. Així ho varen fer.

El relat ens continua explicant que la filla va obtenir la curació i que, a pesar dels fets, Dacià va fer perseguir i matar Sant Magí.

D'aquest relat de la vida de Sant Magí, s'infereix doncs una correspondència i similitud extraordinària precisament en el relat també de l'origen de la història del Santíssim Misteri, doncs cal recordar que en tots els traços i relats històrics de la Vera Creu de Cervera, se'ns explica, com abans he explicat, que el pas previ del miracle dels fets del dia 6 de febrer de l'any 1540 va ser, igualment com hem vist en la història de sant Magí, precisament la possessió diabòlica d'una dona i la pràctica d'un exorcisme a una energúmena. Però, no solament hi ha aquesta similitud sinó encara una altra, concretament la que tant en el cas del relat de sant Magí, com en el del Santíssim Misteri, el malèfic va manifestar que no sortiria del cos de la possessa si no era per intervenció de Sant Magí en el primer cas o per intercessió de la Vera Creu de Cervera en l'altre cas. Efectivament, com ens expliquen els relats històrics del Santíssim Misteri, el malèfic que posseïa la noia que va ser exorcitzada al Tarrós va fer aquella manifestació.

Ens trobem doncs amb una similitud

extraordinària en el relat de fets històrics en l'origen de Sant Magí i l'origen del Santíssim Misteri. I aquesta similitud va ser l'exorcisme de dues noies energúmenes.

Per acabar aquesta similitud i per concretar més la relació dels fets anteriors, he de fer esment al treball de Gemma García Fuertes titulat "*La posesión diabólica. Una forma de liberación. Magdalena Vidal Freixa, energúmena (1783-1786)*"¹ ens explica, a propòsit de la història de la bruixeria a Catalunya, un cas particular, concretament el de Magdalena Vidal, tret d'uns manuscrits escrits al final del segle XVIII on, en una de les seves dues parts, concretament l'anomenada "*Práctica de sacerdotes exorcistas*" esmenta el cas d'aquella senyora que va ser declarada "energúmena" per un capellà de Reus.

Ens explica l'autora d'aquell estudi que Magdalena Vidal, donada la seva situació extrema, va ser portada a Cervera per ser exorcitzada pel Santíssim Misteri. Sembla ser que aquells exorcismes van donar resultat i Magdalena es va restablir totalment, si bé, passat un temps, els símptomes es van manifestar de nou. Concretament, sofria aguts canvis en la personalitat, fet que demostrava que la malaltia no havia estat del tot curada, motiu pel que, de nou, fou portada a Cervera per practicar exorcisme davant del Santíssim Misteri, exorcisme que no va donar resultat, motiu pel qual se la

¹ *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Barcelona, 1984.

TRIVNFO
DEL SANTO MYS-
TERIO DE LA VE-
RA CRVZ DE
LA VILLA DE
CERVERA.

DIVIDIDO EN TRES LIBROS, QUE COM-
prehenden la historia, y milagros, el hurto sacrilego, y las
solenes fiestas que se hizieron el año de 1620. por
su recuperacion, y el de 1633. por
su traslacion.

DIRIGIDO A LOS ILLVSTRES Y MAGNIFICOS
Paheres, y Consejo de la Villa.

ORDENADO POR PEDRO GISCAFRE SYN-
dico de la Vniuersidad, y a costas
della Impresso.

Con Licencia En Barcelona, en casa de Sebastian y Iayme
Matevad Impressores de la Ciudad, y su Vniuersidad
Año M.DC.XXXIV.

NOVENARIO

AL INCLITO MARTYR

HERMITAÑO

SAN MAGIN;

Compuesto por el R. P. Lect. Fr. Pedro Martyr Anglés de la Sagrada Religion de Predicadores.

QUE EN LA IGLESIA

DEL CONVENTO DE PADRES

Dominicos de las Montañas de Brufagaña le consagra el mismo Convento de Padres Predicadores.

BARCELONA CON LICENCIA.

Por la Compañía de Jordi Roca y Gaspar.

va portar “*a los montes de la Brufagaña para visitar la ermita de San Magín*” sense que, malauradament donés tampoc cap resultat.

Veiem doncs finalment que, com he dit a propòsit dels exorcismes, trobem una connexió entre el Santíssim Misteri i sant Magí. Malgrat que en lloc he trobat la pràctica d'exorcismes a Sant Magí a Cervera, sí que es practicaven a l'ermita

del sant a Sant Magí de la Brufaganya i en casos concrets com el que hem relatat, eren exorcitzades persones que ja ho havien estat a Cervera pel reliquiari del Santíssim Misteri. De ben segur, doncs, que a la capella de Sant Magí de Cervera molt probablement es practicaven també temps ençà exorcismes i de ben segur molts d'ells segurament amb estreta vinculació amb els fets a la capella del Santíssim Misteri.